

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

населення щодо зміни неформального статусу конкретного засудженого або прибуття до установи виконання покарань особи, яка є «вором в законі» та відповідні інструкції щодо поводження із такою особою та визначенням її управлінської ролі у конкретній установі виконання покарань. У той же час, зважаючи на розповсюдженість в установах виконання покарань засобів стільникового зв'язку така інформація може бути отримана й за рахунок проведення окремих оперативно-технічних заходів чи негласних слідчих (розшукових) дій у разі наявності розпочатого кримінального провадження;

г) системи дій особи, яка свідчить про дотримання нею неформальних правил визначених для суб'єктів підвищеного злочинного впливу: прийняття управлінський та стратегічних рішень щодо розвитку злочинної діяльності; формування неформальної управлінської вертикалі – призначення «смотрящих»; акумулювання та розпорядження доходами отриманими у результаті злочинної діяльності інших осіб – «общак» тощо.

Ключові слова: розслідування; обставини, що підлягають встановленню; суб'єкти злочинного впливу.

Key words: investigation; circumstances to be established; subjects of criminal influence.

АЛЕКСЄЄВА ЛІНА ЛЕОНІДІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри криміналістики*

ПОСТЗЛОЧИННА ПОВЕДІНКА ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Як відповідна система наукового знання, криміналістика має власний предмет дослідження під яким традиційно розуміється злочинна діяльність та діяльність із розслідування кримінальних правопорушень (слідча діяльність). Аналіз наукових джерел свідчить, що сутність та структура злочинної діяльності доволі ґрунтовно проаналізована у межах криміналістики та кримінології, які досліджують вказане явище під різними кутами зору. У той же час, необхідно звернути увагу на те, що науковці, як правило, аналізують три основних її компоненти: а) підготовку до вчинення злочину; б) безпосереднє вчинення злочину; в) приховування злочину. Водночас, зважаючи на інтеграційні процеси, які відбуваються у межах наук кримінально-правового циклу, а також постійного ускладнення форм та технологій злочинної діяльності, на нашу думку, у межах криміналістики більш ґрунтовної уваги заслуговує не лише діяльність спрямована на безпосереднє приховання того чи іншого одиничного кримінального правопорушення, а комплекс дій особи після вчинення злочину у залежності від конкретних факторів і чинників. Вивчення у межах криміналістики постзлочинної поведінки осіб, зокрема й таких які вчиняючи злочини

тривалий час не були виявленні правоохоронними органами дозволяє вирішувати ряд наукових завдань, які у подальшому забезпечують більш якісну розробку криміналістичних рекомендацій для працівників практичних підрозділів, зокрема: а) системне розуміння моделей використання доходів, які отримані за результатами злочинної діяльності, що дозволяє загалом формувати складні моделі кримінально релевантних подій та процесів; б) визначення передумов та чинників, які сприяють формуванню у особи прагнення до побудови кримінальної кар'єри, що суттєво впливає на подальшу тактику проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій щодо таких осіб; в) визначення чинників, які сприяють вибору тієї чи іншої форми базової злочинної діяльності або фокусування особи на вчиненні ширшого спектру кримінальних правопорушень, які різняться за предметами злочинного посягання та технологією злочинної діяльності тощо.

У контексті цього, необхідно звернути увагу на визначення сутності постзлочинної поведінки особи під якою необхідно, на нашу думку, необхідно розуміти систему дій особи після вчинення кримінального правопорушення та подальших дій, які детерміновані вчиненням кримінальним правопорушенням. Зважаючи на викладене, можна визначити типовий перелік структурних елементів постзлочинної поведінки як форми діяльності:

по-перше, дії особи спрямовані на приховування вчиненого кримінального правопорушення. При цьому необхідно також зауважити, що такі дії можуть бути додатково класифіковані на відповідні групи: а) дії, які містять ознаки самостійного кримінального правопорушення, але спрямовані на приховування результатів основного кримінального правопорушення, наприклад нанесення тілесних ушкоджень чи здійснення погроз особі, яка була очевидцем вчиненого злочину чи може бути допитаною як свідок у межах кримінального провадження; б) дії, які не містять ознак кримінального правопорушення і спрямовані на приховування вчиненого злочину, наприклад знищення знарядь та засобів, які використовувались для вчинення кримінального правопорушення;

по-друге, дії особи спрямовані на зміну форми майна отриманого за результатами злочинної діяльності, зокрема: а) реалізація викрадених матеріальних об'єктів, які мають виражену грошову вартість з метою отримання готівкових коштів; б) переведення викрадених готівкових коштів в інші фінансові інструменти з метою їх легалізації та подальшого використання, а також як складова знищення фактичних слідів злочинної діяльності тощо; в) прийняття рішення щодо використання частини отриманого прибутку для підтримки представників злочинного середовища, зокрема передача частини коштів в «общак»;

по-третє, прийняття особою рішення щодо подальшої моделі поведінки, яка детермінована вчиненням кримінального правопорушення. Необхідно звернути увагу, що у даному випадку особами, які вчинили кримінальне правопорушення такі рішення приймаються у прямій залежності від їх виявлення та притягнення до кримінальної відповідальності. Водночас, аналіз типових поведінкових моделей осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення дозволяє виокремити такі основні моделі

вибору подальшої життєвої стратегії: а) припинення злочинної діяльності та перехід до законослухняного способу життя (випадки вчинення особою кримінального правопорушення у складних життєвих обставинах чи у зв'язку із наявністю окремих форм залежностей від алкогольних напоїв чи наркотичних засобів); б) прийняття рішення щодо продовження різнопланової автономної злочинної діяльності, яка має ситуативний характер залежно від потреб, які задовольняються внаслідок вчинення злочинів (типова форма прийняття рішень особами, які вчиняють кримінальні правопорушення для задоволення своїх базових потреб); в) прийняття рішення щодо вибору конкретної форми злочинної діяльності як базової та постійне підвищення своїх кримінальних навиків щодо вчинення конкретних кримінальних правопорушень і як наслідок побудови горизонтальної кримінальної кар'єри без систематичного входження до структури кримінального середовища.

Окремо необхідно звернути увагу, на постзлочинну поведінкову модель, яка спрямована на побудову особою вертикальної кримінальної кар'єри, зокрема прагнення отримати відповідний статус у злочинному середовищі. У даному випадку можна виокремити такі основні структурні елементи: а) продовження автономної злочинної діяльності на волі з метою здобуття авторитету у злочинному середовищі; б) встановлення контактів з іншими представниками кримінального середовища з метою входження до структури конкретної ОЗУ чи продовження автономної злочинної діяльності за підтримки суб'єктів злочинного впливу; в) зміна структури життєдіяльності у бік дотримання неформальних правил кримінальної субкультури з метою підвищення свого авторитету серед осіб, які ведуть систематичний злочинний спосіб життя; г) вибір відповідної поведінкової моделі у випадку засудження особи до покарання у виді позбавлення волі з метою входження до відповідної групи ув'язнених згідно із неформальними нормами стратифікації в'язничного населення; д) вчинення дій спрямованих на встановлення чи поширення злочинного впливу на волі та у місцях позбавлення волі.

У контексті цього, необхідно відзначити, що різноманітність форм злочинної діяльності не дозволяє у межах даної доповіді виокремити усі типові поведінкові моделі особи після вчинення кримінального правопорушення, адже наприклад для осіб, які вчиняють серійні злочини сексуального чи насильницького характеру такі поведінкові моделі мають значні особливості і не можуть описуватись категоріями, які використовуються для аналізу традиційних загально кримінальних форм злочинної діяльності, як і, наприклад вчинення злочинів сфері економіки та посадових злочинів.

Підсумовуючи викладене, відзначимо, що у межах криміналістичних досліджень існує необхідність детальнішого аналізу та вивчення постзлочинної поведінки осіб із використанням комплексного міждисциплінарного підходу і аналіз цієї проблеми у межах, які виходять за вивчення системи дій спрямованих на приховування кримінального правопорушення.

Ключові слова: криміналістика, злочинна діяльність, постзлочинна поведінка.

Key words: forensics, criminal activity, post-criminal behavior.

Мурашко Анастасія Сергіївна

Перспективні напрями використання профайлінгу в Україні 472

Наумович Ігор Сергійович,

Стаурська Олександра Миколаївна

Характеристика особи злочинця у кримінальних провадженнях, пов'язаних з незаконним обігом особливо небезпечних наркотичних засобів 474

Падалка Лілія Олегівна

Використання методології розвідувальної аналітики для забезпечення окремих тактичних операцій під час розслідування злочинів у сфері оподаткування 477

Пастух Аліна Володимирівна

Обставини, що підлягають встановленню під час досудового розслідування злочинів, пов'язаних із порушенням правил екологічної безпеки 480

Цибульський Дмитро Васильович

Щодо питання особливостей взаємодії правоохоронних органів з громадськими організаціями 481

Чернов Олександр Віталійович

Криміналістичні та логіко-психологічні принципи пізнавально-розумової роботи слідчого на початковому етапі розслідування умисних вбивств працівників правоохоронних органів при виконанні ними службових обов'язків 484

Якимович Роман Іванович

Окремі обставини, що підлягають встановленню під час розслідування злочинної діяльності суб'єктів підвищеного злочинного впливу 489

Алексєєва Ліна Леонідівна

Постзлочинна поведінка як об'єкт криміналістичного дослідження . . . 491

СЕКЦІЯ 23

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО
ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА**

Харитонов Євген Олегович

Відкрите суспільство і приватне право як європейські орієнтири розвитку 494

Давидова Ірина Віталіївна

Договори на розробку веб-сайтів: деякі питання правового регулювання 498

Сафончик Оксана Іванівна

Окремі питання захисту нерухомого майна та інших майнових прав фізичних осіб в умовах воєнного стану 501